

Alba / Eskozia

B. Bakaikoa

Sarrera

Eskoziaren historia, Ingalaterrarenarekin loturik aurkitzen da azken mende hauetan. Batipat 1707 urtetik hasiz gero, nahiz lehenagotik ere zenbait lokarri eta harreman edukia izan. Urte horretan, 1707an, *Act of Union*-en bidez, erabat loturik geratu ziren Eskozia eta Ingalaterrako erreinuak, errege Jakobo, Eskoziako VI.ena eta Ingalaterrako I.ena izanik.

Urte horretatik aurrera, bi nazioak elkarturik ibili dira, gehienbat borondatez, ez Irlandaren kasuan bezala, bortxazko loturak egonez.

Nahiz bi nazioen elkartzea borondatezkoa izan, kultura ingelesa eskoziarraren gain ezarri da, eta herri honen hizkuntza, gaelikoa, zokoraturik geratu. Ipar aldean, Highland-etan bakarrik mintzatzen da zertxobait. Orain, gaelikoa ez da bortxaz menperatutako hizkuntza bat izan eta hango kultura eta erakunde kulturalak ez dira indarrez baztertu; baizik, batzuk jarraitu egin dute eta beste batzu izkutatu egin dira.

Highland deritzan eskualdean, kultura ingelesa oraindik ondo ezarri gabe dagoenez, hortxe gor-

deko dira hobekienik Eskoziarren tradizio etnokratikoak. Oraindik antzinako bizi erak dauzkate, familiak sistema patriarkalean finkaturik egonez. Bestalde, hegoaldean, erabat nagusitua dago kultura ingelesa.

Egun, bost milioi biztanle baino gehiago daude Eskozian, gehienak ingelesa mintzatzen dutelarik. Emigrazioak ez dago kanpo aldera; barruan bakarrik ematen da, desekilibrio asko sortuz, azken belaunaldietan gertatu den bezala. Industria, hiri handi batzuren inguruan dago, Mendebal-Erdi aldean bereziki, eta barruko emigranteek zona horietara jotzen dute.

Nazionalismoa

Eskoziako prozesu historikoa ez dago Mendebal Europako beste nazio zapalduekin gonbaratzerik. Britainia Handiko erresuman integratu zenean, ez zen bortxaz integratu, Europako nazioetan gertatu zen bezala (adibidez, Katalunian, Euskal Herrian edo Britainian bezala). Gero, Iraultza Industrialean, langileria eta burgesia ingelesak, eskoziarrekin baturik egonen ziren eta gatazka horretan ez du bere naziogintzarik aurrera eramango, ez batak ez besteak.

Bestalde, Eskozia aldean zegoen nobleziak ez dio oztopo handirik jarriko Iraultza Industrialari, eta onhartu egingo ditu aldaketa sozialak eta, azkenik, burgesian integratuko da. Hortik dator nazionalismo eskoziarraren moteltasuna, lehengo mendekoa eta mende honen lehen erdira artekoa. Moteltasun horren ondorioak, politikan nabaritutako dira.

Eskoziarren aportazioa ingeles kulturari, berriz, handia izan da. Froga bezala, hor dago «Eskoziako eskola historikoa». Eskola hau, ekonomilari, soziologo eta historigile ospetsuek osatu zuten: Adam Smith, Millar, James Stevart, eta beste zerrenda luze batek.¹ Askoren ustetan, intelektual hauek traizio egin zioten nazionalismoari; baina garai hartako egoeraren ondorio bezala ager daitezke, egoera hau ingeles zalea zelarik. Hango intelektual gehienek jokaera berdintsua hartu zuten, ez beste nazio zapalduetan bezala. Esan daiteke, oraindik egoera pre-nazionalista batetan bizi zirela, eta hortik jokabide hori.

Beste nazio zapalduetako nazionalismoa, indar kapitalisten desarrolloaren haserarekin hasi zen; baina Eskoziako nazionalismoa, indar horik, beren baitan, erabat desarroilaturik aurkitzen direneko momentuan sortuko da. Monopolio eta multinaziona-

lak finkatuak daudeneko momentuan. Gainera, beste fenomeno baten ondorioa izango da, hots: petrolioa Ipar Itsasoan aurkitu ondoko fenomenoa. Horregatik, Tom Nairn-ek nazionalismoa eta «neo-nazionalismoa» bereiziko ditu: lehenbizikoa, kapitalismoaren lehen garaietan sortu zena definitzeko, eta bigarrena, produkzio indarrak oso desarroilaturik aurkitzen direneko momentuan sortzen den nazionalismoa definitzeko.

Kategoria honetan sar daiteke Eskoziako kasua.² Teoria honen frogatzat, azken urte hauetako hauteskundeak dauzkagu.

Ingalaterra eta Eskoziako burgesiaren eta langilieriaren elkarrenganako jokabide hau, Iraultza Industrialarekin gertatzen da. Burgesia eskoziarraren eta Ingalaterrakoaren artean ez da kontraesanik egongo eta elkarrekin joango dira empresa inperialista guztietan. Hots: biak partaide izango dira politika inperialistaren bidez zapalduetako herrietako eta kolonietako irabaziak bereganatzen.

Bretainia Handiaren hegemoniak mundua zehar iraun zuen artean, Eskoziarrak eta Ingelesak ondo ibili ziren; baina II. Mundu Gerraren ondoren, enperioa galtzen hasi zirenean, Eskoziarrak beren naziotasunaz ohartzen hasiko dira, burgesia bultzatzaile delarik kontzientzia hartze horretan. Langileria, bitartean, Ingalaterrakoarekin araz baturik eta identifikaturik egongo da, Alderdi Laboristak defendatzen duen sozialismoa onhartzen zuelarik.

Behin Ipar Ameriketako inperialismoa Eskozia inbaditzen hasi zenetik, multinazionalak lurralde haietan ezartzen hasiz gero, eta Eskoziako «plataforma kontinental»ean petrolioa topatuz gero, neo-nazionalismo hau finkatuz eta sendotuz joango da, egungo egoerara iritsi arte.

Eskozian bere pribilejio inperialistak galduak ikusi zituen burgesiak. Munduko merkatuak eta etxeokak ixten hasi zirela ohartu zenean, eta lehenago bereganatzen zuen gainbalioa ttipitzen ari zitzaiola ikustean, eta horrelakorik ez zekion gerta, bere estatu propio bat sortu beharra zeukan, gutienez haren pribilejioei eutsiko ziena. Gainera, petrolioaren kontrola edukiz, oportunitate ederra dauka galdutako gainbalioa berriro eskuratzeko, produktu honek ekarriko dituen errentekin.

Helburu hori —estatu propioa, alegia— bakarrik lortzea, nahiko zaila izango du, eta horregatik langileria bereganatu nahi du. Horretarako, hauen egoera txarraz probetxatzen ari da, nazional kutsua sortuz, gero botereaz jabetzeko asmoz. Beraz, al-

derdi nazionalista bat indartzen ari da, mugimendu nazionala zuzenduko duena.

Bide nazional honetan, Eskoziar langileriak, orain arte, nahiko errezelo eduki du; baina, langabezia eta etorkizun ekonomiko larria ikusiz, amore ematen hasi da. Arestian, Glasgow eta Edinburgoko langileak Alderdi Laboristaren militante porrokatuak ziren. Baina ikusirik beren arazoei erantzunik ez diela ematen, eta inguru haietako industria basikoa —untzigintza batez ere— erabat lur jota dagoela, Alderdi Nazionalistara joaten ari dira, honek arazoak konponduko dizkienaren itzaropenetan. Alderdi hau, *Scottish National Party* da.

Joan den mendean, burgesia hau burgesia ingelesaren partaide zelarik eta Eskoziaren egoera ekonomikoa *take-off*-en atarian zegoelarik, ez zuen bere estatu propioa egiteko interesik. Burgesia ingelesak partaidetasuna eskaintzen bait zion bere kolonietan. Orduan, zertarako behar zuen bere estatu propiorik?

Behin koloniek beren askatasuna lortu dutenean, edo Ipar Ameriketaren inperiopean sartu direnean, Britainia Handiko burgesiaren irabaziak ttipitu egin ziren: orduan hasiko dira burgesia eskoziarraren eta ingelesaren arteko istiluak. Bestalde, burgesia eskoziarrak posibilitate bat ikusten zuen bere irabazien tamaina jaits ez zekion: pretrolioak ekar ziezaizkiokeen errenten bidez, erosketa hori konpentsaturik geldituko bait zen. Horregatik, burgesia eskoziarrak errenta guzti horik bereganatu nahi baditu, estatu propioa sortzea du biderik egokiena. Gainera, sustrato nazionalak arrazoin emango dio estatua sortzeko, eta posibilitate handiagoa.

Haatik, SNPren politika, Eskoziarren sub-nazionalismo horretan finkatuko da bere helburuak lortzeko: Eskoziar estatu independentea egiteko, alegia.

Alderdi politikoak³

Britainia Handian ez da inoiz ezkerreko alderdi handi bat egon. Joan den mendean, Alderdi Kontserbadorea edo Tory Alderdia eta Alderdi Liberala zeuden, langileriaren eskakizunak honek kanalizatzen zituelarik gehienbat. Mende honetan, berriz, Alderdi Kontserbadorea eta Alderdi Laborista izango dira alderdi politikorik garrantzitsuenak, langileriaren bozak azken honek hartzen dituelarik neurri handi batetan, sindikatoak beronekin bait daude.

Bi alderdi handi hauen ondoan, liberalak daude, Ugartea zehar banaturik. Gales-en eta Eskozian, berriz, *Plaid Cymru* eta *Scottish National Party*-rekin topatzen gara, biak nazionalistak eta nazio arazoari erantzun egoki bat eman nahirik dabilzanak. Florietaz kanpo, eta Eskoziara bakarrera mugatua, badago alderdi marxista-leninista ttipi bat, nazio arazoari erantzuten dio, baina arrakasta ttipikoa.

Alderdi Laboristak du, orain arte, arrakastarik handiena Eskozian. Britainia Handian esaten denez, alderdi honek Eskozian irabazten omen ditu hauteskundeak: beste nazioetan, Alderdi Kontserbadoreak baino boz guttiago lortzen bait du. Bestalde, Eskoziako herri gobernamentuetan ondo finkaturik aurkitzen da alderdi hau.

Bigarrena, azken hauteskundeak arte, Alderdi Kontserbado-rea zen; honek, jende aberatsaren eta eskualde atzeratuak jendeen artean biltzen zituen bere bozak. Baina gobernutik kanpo gelditu zirenean, hirugarren posiziora jeitsi zen, izengaltze handia bereganatu zuelarik.

Ezaguna da harako «botereak usteldu egiten du» hura, eta Alderdi Laboristari horrelako zerbait ari zaio gertatzen azken urte hauetan; horregatik, Eskoziarrak kezkatzen hasiak dira, SNP buru delarik. Zenbait diru arazo eta trapu zikin agertu da, eta nazionalistak, salatzen ari dira laboristen alderdi txar guztiak: hauen desprestijioa areagotuz doa egunetik egunera.

Baina ez da hori okerrena. Laboristek, 1974eko hauteskunde kanpainan, Eskoziari autonomia itzuliko ziotela agindu zuten, eta, joko horren bidez, ehuneko 36 boz lortu zituzten Eskozian bakarrik hauteskunde haietan, deputaturik gehienak hemengoak zirelarik. Agintearen jabe egin, eta autonomiaren aldeko agindu guztiak aldebat utzi zituzten, Eskoziarren itxaropenak ezabatuz. Gainera, parlamentuan maioria galtzearen beldur dira, zeren autonomia horren aurkako deputatu asko bait dago alderdi barruan, eta hauek ahuldu egin bait dezakete maioria.

Lehenago, Heath gobernamentuaren garaian, itxaropenen bat bazuten Eskoziarrek nolabaiteko autonomia lortzeko, baina ez zuten ezer lortu: Heath jaunak, bere alderdian aurkitu bait zuen oposiziorik gogorrena. Honen ondorio, alderdi honek Eskozia aldean izan duen beherakada, azken hauteskundeetan.

Eskoziarren frustrazio politiko honetan datza SNPren azken urte hauetako arrakasta. 1934ean sortu zen; 1945etik 1959rako hauteskundeetan, %0,5 boz bildu zituen. Garai horretan, orain-

dik, Britainia Handiko enperioa desegiten ari zen. 1962 urtetik aurrera, indar hartuz eta alderdi bezala finkatuz joango da; adibidez: 1970eko hauteskunde munizipaletan, %13,2 lortuko zuen, eta %11,5 legislatiboetan; azken deputatu aukeraketan, %30 lortu zuen (%36 Alderdi Laboristak). Joan zen urteko hauteskunde munizipaletan, aurrerapen zenbait egina da (Galesko nazionalistek ere, beren nazioan, aurrerapen berdinak ukan dituzte). Egun, Eskoziako alderdirik handientzat jotzen da SNP.

Hurren, liberalak daude. Alderdi honen asmoa, Britainia Handia estatu federal bihurtzea litzateke, lehen bait lehen bihurtu ere, zeren iragan mendeko esperentzia txarra begien aurrean bait daukate: parlamentuan Gladston-ek Irlandarentzat autonomia politikoa lortu ez zueneko; handik 50 urte baino lehen, hego Irlanda independente egin zen, bere garaian politika egoki eramanez ez zelako. Horregatik, eskoziar eta galestar nazionalistek gaurregun aurkitzen duten laguntzarik handiena, alderdi honena da.

Alderdi hauetan dauden klase sozialak aztertzea ez da gauza erraza, interklasistak bait dira denak. Hala ere, Alderdi Laboristak eduki du lurralde haietan langileriaren ordezkaritzarik ugariena. Goi mailako burgesia eta lurjabeak, Alderdi Kontserbadoreak hobeto ordezkatuak ikusi dira. SNPko militantziarik gehiena, berriz, burgesia «nazionalak» osatu du orain arte; baina, azken aldi honetan, Alderdi Laboristak defraudatu egin du eskoziar langile asko, eta hauen sinpatia eta bozak nazionalistentzat izango dira.

Britainia Handiko langabeziarik handiena —Ulster kenduz gero— Eskozian dagoelarik, pentsatzen zen, Alderdi Laboristak, boteretik, lana sortuko zuela; baina, urteak joan eta urteak etorri, langabezia ugartituz joan da. Eskoziar langileria frustratua sentitu da eta, honen ondorioz, gaurregun SNPri ematen dio bere boza, haren base sozialari ezkerreara eraginez. SNP, bere aldetik, propaganda hau egiten ari da, langileria bereganatu nahirik: Eskoziaren gaitz guztien iturri eta errudun, Britainia Handiaren zentralismoa dela akusatzen. Hala eta guztiz ere, nahiko zaila ari zaio egiten SNPri, langileria blokean bereganatzea; orain arte langile «lepa-zuria» eta jende gaztea hurbildu zaio gehien: eskoziar langileari oso zail egiten bait zaio langileria ingelesarekin etetea, hainbeste denboraz elkarren ondoan ibili eta gero.

Programa aldetik, autonomia politiko bat lortu nahi du

SNPk, ahalik eta boteretsuena noski. Horregatik, Alderdi Labo-ristak proposatzen duen estatutoaren alde daude, lehen urratsa bezala kontsideratzen bait dute autonomia lortzea independen-tziarako bidean. Horrek ez du esan nahi, Alderdi Laboristaren egungo estatutua aski dela pentsatzen dutenik; aitzitik, esko-ziarren eskubide ahalik eta zabalenak lortzea litzateke epe la-burreko helburua. Urrats taktiko hau lortzeko, Galestarren eta liberalen laguntza osoa dute.

Helburu estrategikoei begiratzen badiegu, SNPk Eskoziaren-tzat independentzia lortzea duke. Baina sistema burges baten kontestuan. Ez dute sistema kapitalista kritikatzeko. Eskoziaren arazo guztiak Westminster-ko zentralismoaren ondorio besterik ez dira, eta arazo hori konpontzeko bide bakarra, estatu inde-pendientea bilakatzea litzateke. Eskoziako arazoak, ez ditu Bre-tainia Handiko sistema kapitalistak sortuta bezala ikusiko alder-di nazionalistak, eta, horregatik, Ray Burnette-k⁴ dioen bezala, britainiar ekonomia eskoziar ekonomia bihurtzea nahi du, ez he-rria sistema ekonomikoaren jabe egitea, baizik *status quo* ber-dinean jarraitzea, nahiz hau Eskoziaren mugen barruan egin.

Zalantzarik ez dago, Eskoziaren arazoak ez direla estatu ka-pitalista independiente bihurtzearekin konponduko: hango ez-berdintasun sozialak oso nabariak bait dira, eta berdintasunera iristeko, ez da nahikoa independentzia soila.⁵ Ray Burnette-ren artikuluan, zenbakiok dauzkagu: 1966an, populazio guztiaren %87,9aren aberastasuna 3.000 libra baino balio ttipiagokoa izanik, bakoitzaren media 170 libratokoa da, besterik ez. Bitar-tean, populazioaren %7ak aberastasun guztiaren %84en jabe-goia zen. Jabegoaren errentak oraindik kontzentrazio handiagoa du: populazioaren %10 aberatsenak errenta guztien %99a har-tzen du. Jakin beharra dago, aberatsik gehienak ez direla Esko-zian bizi, eta bai behartsuak, langabeak, zaharrak etab. Zifra guztion aurrean, Eskoziaren problemak konpondu nahi baditu, bere estrategia aldatu beharra dauka SNPk; bestela, langileriak eta klase behartsuak uko egingo diote, eta luza baino lehen uko egin ere⁶.

Aurrera begira, petrolioan datza SNPren zat soluzio ekono-mikoa, aipatu dudanez. Bi edo hiru urte barru, kantitate handi-tan salduko da Ipar Itsasoko petrolio, eta honek eman ditzan errenten bidez, posible izango da ekonomi gaitz endemiko ho-rretatik irtetea. Inbertsio berriak egingo dira, razionaliki; eta honek, lana ugari izatea posibleztatuko du, eta nazio aurreratu bilakatuko da Eskozia, Kuwait bezalakoa. Bestalde, dirua ere

berek emititzea pentsatzen dute Eskozian, libra sendo bat eginenez, libra ingelesa alde batetara utzirik.

Azkenik, eta artikulua labur hau amaitzeko: SNPk dioenez, Eskozia estatu independente bilaka dadinean, OTANen jarraituko omen du, Mendebala defendatzeko asmoz. Bestalde, Europako Merkatu Batuan egon asmotan dira; baina Europako Estatu Batuak lortzea nahi du, federazio edo konfederazio bidez. Ez ditu onhartzeko antzinako estatu zaharrak, nazio estatuak baizik. Are gehiago, munduko ekonomiaren integrazio osoa nahi dute, berek, harreman internazionalerako batez ere petrolioaren erabiliko dutelarik.

¹ Eskola honi buruz gehiago, in MEEK, *Economía e Ideología* (lehen hiru kapituluak).

² TOM NAIRN, «Old Nationalism and New Nationalism», in: *The Red Paper on Scotland*, Gordon Brown.

³ Atal hau, aldizkari, irrati eta telebista ingelesetatik bildutako informazioaz egina dago. Gehienbat *The Times* aldizkariatik aterata. Gai honetaz, lau bider idatzi dut *Zeruko Argia*-n (1976-II-1, II-22, VI-27, eta 1977-I-7).

⁴ RAY BURNETTE, «Socialists and the SNP», in: *The Red Paper on Scotland*, Gordon Brown.

⁵ Independentzia formalak izango litzateke. Era honetako independentzia ematen oso iaioak izan dira ingelesak azken mende honetan; frogatarako, hor dauzkagu Eire eta afrikar estatu askoren kasuak. Estatu hauek formaz independenteak badira ere, Westminster-en egiten da horien politika, horietako ekonomiarik gehiena ingelesaren menpean bait dago.

⁶ «Socialists and the SNP» gorago aipatua.

B. B.

ALBA / ESCOCIA

Estos últimos años, las naciones oprimidas de Europa han adquirido mucha importancia. Sus ansias de libertad se refuerzan cada día más, y los gobiernos metropolitanos se ven obligados a buscar soluciones.

Los estados centralistas modernos han quedado ya desfasados y en la vieja Europa se siente la necesidad de marcos socio-económicos nuevos.

Entre estas naciones oprimidas se encuentra Escocia con su nuevo nacionalismo que toma más fuerza cada día. Pero el caso escocés no es idéntico al resto de los pueblos oprimidos europeos. Estas naciones, en su mayoría, han sido integradas por la fuerza el siglo pasado por el estado centralista. No así el escocés. Escocia se adhirió voluntariamente, en su gran parte, a Gran Bretaña.

Por ello mismo, la clase trabajadora y la burguesía escocesas se han

identificado a sus homólogos de Inglaterra, y así no han apoyado el quehacer nacional escocés. Estas dos clases han participado de lleno en el reparto de los bienes del imperio inglés.

Pero a medida que avanza la desintegración del imperio por una parte, y, por otra, debido al descubrimiento del petróleo en el Mar del Norte, los escoceses han vuelto a tomar conciencia de su nacionalidad.

Y así, hoy las contradicciones están en la calle. Ha llegado la hora de la solución política. El Parlamento de Westminster busca una solución. Los partidos políticos tienen su proyecto. El más importante de estos partidos es sin lugar a dudas el Scottish National Party.

Este partido, partido nacionalista burgués, es el que mejor asume las reivindicaciones escocesas. En las últimas elecciones ha tenido el favor de los votos de la clase trabajadora, y de esta manera aumentan las posibilidades de la autonomía de Escocia.

ALBA / ECOSSE

Ces dernières années, les nations opprimées d'Europe ont acquis beaucoup d'importance. Leur soif de liberté se renforce chaque jour davantage, et les gouvernements métropolitains sont bien obligés de trouver des solutions.

Les États centralistes modernes sont en retard et dans la vieille Europe on sent le besoin de cadres socio-économiques nouveaux.

Parmi les nations opprimées on trouve l'Ecosse avec son nouveau nationalisme qui est chaque jour plus fort. Mais le cas écossais n'est pas identique à celui des autres peuples opprimés d'Europe. Ces nations, pour la plupart, ont été intégrées de force par l'État centraliste au cours du siècle dernier. Ce n'est pas le cas écossais. L'Ecosse adhéra en grande partie volontairement à la Grande Bretagne.

Ainsi la classe ouvrière et la bourgeoisie écossaises se sont identifiées, toutes les deux, à leurs homologues d'Angleterre. Elles n'ont pas embrassé la cause nationale écossaise. Elles ont plutôt participé à part entière à la répartition des biens de l'Empire anglais.

Mais au fur et à mesure de la désintégration de l'empire d'une part, et de l'autre, à cause de la découverte du pétrole dans la Mer du Nord, les écossais ont repris conscience de leur nationalité.

Aujourd'hui donc, les contradictions sont sur la place publique. L'heure de la solution politique arrive. Le Parlement de Westminster cherche une solution. Tous les partis politiques ont leurs projets. Sans nul doute, le plus important de ces partis est le **Scottish National Party**.

Ce parti, parti nationaliste bourgeois, est le plus capable de mener les revendications écossaises. A l'occasion des dernières élections il a eu la faveur de la classe ouvrière qui a voté pour lui, augmentant ainsi les chances d'autonomie de l'Ecosse.